

32001L0102

2002.1.10.

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK HIVATALOS LAPJA

L 6/45

A TANÁCS 2001/102/EK IRÁNYELVE

(2001. november 27.)

a takarmányban előforduló nemkívánatos anyagokról és termékekről szóló 1999/29/EK irányelv módosításáról

(EGT vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel a takarmányban előforduló nemkívánatos anyagokról és termékekről szóló, 1999. április 22-i 1999/29/EK tanácsi irányelvre ⁽¹⁾ és különösen annak 10. cikke a) pontjára,

tekintettel a Bizottság javaslatára,

mivel:

(1) Az 1999/29/EK irányelv előírja, hogy takarmány-alapanyag csak akkor kerülhet forgalomba a Közösségben, ha hibátlan, eredeti, minősége pedig megfelel a kereskedelmi forgalomba hozatal követelményének.

(2) A „dioxin” kifejezés 75 poliklórozott dibenzo-p-dioxin („PCDD”) és 135 poliklórozott dibenzofurán („PCDF”) rokonvegyületből álló csoportot jelöl, amelyek közül 17-nek van toxikológiai jelentősége. A legmérgezőbb vegyület a Nemzetközi Rákkutatási Ügynökség és más tekintélyes nemzetközi szervezetek által az emberben rákkeltő anyagként nyilvántartott 2,3,7,8-tetraklórdibenzo-p-dioxin (TCDD). Az élelmiszerügyi tudományos bizottság („SCF”) az Egészségügyi Világszervezettel („WHO”) egyetértésben arra a következtetésre jutott, hogy a dioxinok rákkeltő hatásai bizonyos küszöbérték alatti tartalmi szintek esetén nem jelentkeznek. Más káros hatások, így például endometriózis, továbbá különböző viselkedés-idegéletlani és immunszuppresszív hatások már jóval alacsonyabb tartalmi szintek mellett fellépnek, ezért a bevitel túréhatárának meghatározásában lényegesnek minősülnek.

(3) A poliklórozott bifenilek („PCB-k”) 209 különböző rokonvegyületet jelentenek, amelyek toxikológiai jellemzők szempontjából két csoportra oszthatók: 12 vegyület a dioxinokhoz hasonló toxikológiai jellemzőket mutat, ezért gyakran „dioxinszerű PCB-k”-nek nevezik azokat. A többi PCB nem fejt ki dioxinszerű toxicitást, hanem eltérő toxikológiai profilt mutat.

(4) A dioxinok és a dioxinszerű PCB-k közé tartozó egyes vegyületek toxicitási értéke eltérő. A különböző rokonvegyületek toxicitási értéke összetevődésének kiszámítása céljából bevezették a toxicitási egyenérték-tényezőket („TEF-ek”), hogy ezzel is megkönnyítsék a kockázatfelmérést és a hatósági ellenőrzést. Ez azt jelenti, hogy a 17 dioxinvegyület és a 12 dioxinszerű PCB analitikai ered-

ményeit egyetlen mennyiségileg meghatározható egységben, „TCDD toxicitási egyenérték”-ben („TEQ”) fejezik ki.

(5) A dioxinok és PCB-k nagyon ellenállóak a kémiai és biológiai degradációval szemben, így fennmaradnak a környezetben és felhalmozódnak a táplálékláncban.

(6) A dioxinok, PCB-k és dioxinszerű PCB-k terjedése a környezetben alapszennyeződést okoz, amely valamennyi olyan szárazföldi növényt érint, amelyet az állatok közvetlenül lelegelnek, illetve amelyet a takarmányozásban takarmány-alapanyagként használnak, és amely bekerülhet a vízi táplálékláncba is. Ugyanez vonatkozik a talajra, ahonnan a szennyeződés átvihető a takarmány-alapanyagokba és azokba a növényekbe, amelyeket az állatok közvetlenül lelegelhetnek. A alapszennyeződésen kívül a takarmány-alapanyagok baleset folytán bekövetkező, közvetlen szennyezése is előfordulhat ipari tevékenységből eredő helyi dioxinkibocsátás nyomán, a takarmány-alapanyagok szennyeződhetnek előállításuk, feldolgozásuk és szállításuk során, valamint szennyeződés következhet be a takarmány előállítása során alkalmazott illegális gyakorlat, illetve irányítási hiba eredményeként is.

(7) Az ember teljes dioxinterhelésének több mint 90 %-a élelmiszerből származik. Az állati eredetű élelmiszerek mintegy 80 %-ban járulnak hozzá a teljes terheléshez. Az állatok dioxinterhelése főleg a takarmányra vezethető vissza. Ezért tehát a takarmány – és bizonyos esetekben a talaj is – mint potenciális dioxinforrás, aggodalomra ad okot.

(8) Az SCF 2001. május 30-án véleményt fogadott el az élelmiszerben jelenlévő dioxinokkal és dioxinszerű PCB-kel kapcsolatos kockázatértékelésről. Ez az SCF által 2000. november 22-én elfogadott azonos tárgyban született véleménye óta napvilágot látott új tudományos eredmények alapján készült, frissített változat. Az SCF a dioxinok és dioxinszerű PCB-k heti bevitelének túréhatárát („TWI”) 14 pg WHO-TEQ/tesztömeg-kilogramm értékben rögzítette. A dioxinterhelésre vonatkozó becslések arra utalnak, hogy a Közösség területén élők jelentős része a beviteli túréhatárt meghaladó mértékben visz be a szervezetébe élelmiszer útján ilyen anyagot.

⁽¹⁾ HL L 115., 1999.5.4., 32. o.

- (9) Ezért tehát az ember étel-miszer-fogyasztás útján való dioxinterhelésének csökkentése fontos és szükséges a fogyasztók védelmének biztosítására. Mivel az étel-miszer-szennyezettség közvetlen összefüggésben van a takarmányszennyezettséggel, szerves megközelítést kell alkalmazni a dioxinnak a teljes táplálékláncban, azaz a takarmány-alapanyagoktól az étel-miszer-hasznosítású állatokon át az emberig vezető láncolatban való előfordulásának csökkentésére. Következésképpen, a takarmány-alapanyagokra és a takarmányokra vonatkozó intézkedések bevezetése alapvető jelentőségű lépés az ember dioxinbevitelének csökkentése irányában.
- (10) A takarmányozási tudományos bizottságot („SCAN”) felkérték, hogy adjon tanácsot a takarmányok dioxin- és PCB-, köztük dioxinszerű PCB-szennyezésének forrásait, az étel-miszer-hasznosítású állatok dioxin- és PCB-terhelését, az említett vegyületek állati eredetű étel-miszerbe való átvitelét, továbbá a takarmányban jelenlévő dioxinok és PCB-k állat-egészségügyi hatásait illetően. A SCAN 2000. november 6-án fogadta el véleményét. Ebben megállapította, hogy a halhús és a halolaj a legszennyezettebb takarmány-alapanyag, és az Európából származó termékek még szennyezettebbek. A második legsúlyosabban szennyezett anyagcsoport az állati zsíradékok. A többi állati és növényi eredetű takarmány-alapanyag viszonylag kis mennyiségben tartalmaz dioxin-szennyezést. A szálastakarmányok dioxintartalma a származási helytől, talajszennyezettség mértékétől és a légszennyező anyagoknak való kitettségétől függően széles határok között mozog.
- (11) Intézkedéseket kell végrehajtani a dioxinszennyezés környezeti jelenlétének és kibocsátásának csökkentésére, a környezetszennyeződésnek a takarmány-alapanyagok szennyezettségére gyakorolt hatásának csökkentése céljából. A SCAN többek között javasolta, hogy fektessenek külön hangsúlyt a legszennyezettebb takarmány-alapanyagok által a teljes étrend szennyezésére gyakorolt hatás csökkentésére.
- (12) A dioxinok és dioxinszerű PCB-k legnagyobb értéke megfelelő eszköz lehet az állatok elfogadhatatlanul magas terhelésének és az elfogadhatatlanul nagymértékben szennyezett takarmány forgalmazásának megelőzésére, pl. baleset folytán bekövetkező szennyezés, illetve terhelés esetén. A legnagyobb megengedhető értékek megállapítása a hatósági ellenőrző rendszerek megvalósítása és az egységes alkalmazás biztosítása szempontjából is elengedhetetlen.
- (13) A kizárólag a takarmány legnagyobb megengedhető dioxin- és a dioxinszerű PCB-tartalmának meghatározására alapozott intézkedések nem lennének kellően hatékonyak az ember dioxinterhelésének csökkentésében, hacsak olyan alacsony tűréshatárokat nem állapítanak meg, amelyek következtében a takarmánykészletek nagy része állati fogyasztásra alkalmatlannak minősülne. Általános elismert tény, hogy a takarmányok dioxintartalmának aktív csökkentéséhez a legnagyobb értékek megállapítása mellett olyan intézkedésekre van szükség, amelyek ösztönzik az aktív megközelítést, beleértve a takarmányokra megállapított cselekvési és célértékeket, valamint a kibocsátás korlátozását szolgáló intézkedéseket is. A célértékek az elérendő határértékeket jelölik, amelyek célja, hogy végül a lakosság nagyobb részének terhelése az SCF által kitűzött TWI-re csökkenjen. A cselekvési értékek az illetékes hatóságok és a gazdasági szereplők eszközei, amelyek segítségével meghatározhatják azokat az eseteket, ahol szükség van valamely szennyezőforrás azonosítására, és intézkedéseket hozhatnak annak csökkentésére vagy megszüntetésére nemcsak abban az esetben, ha nem teljesülnek ezen irányelv előírásai, hanem akkor is, ha a normál alapértéket szignifikánsan meghaladó dioxinszintet mérnek. Ennek eredményeként fokozatosan csökken majd a takarmányok dioxintartalma, és végül eléri a célértéket. A Bizottság e témához kapcsolódó ajánlását tehát a tagállamoknak címezi.
- (14) Bár toxikológiai szempontból a dioxinokra, furánokra és dioxinszerű PCB-kre egyaránt alkalmazni kellene a megállapított tűréshatárokat, jelenleg csak a dioxinokra és furánokra alkalmazandó legnagyobb érték, a dioxinszerű PCB-kre nem, mivel igen korlátozott mennyiségű adat áll rendelkezésre ez utóbbi gyakoriságára vonatkozóan. A vizsgálatok azonban folytatódhatnak, különösen a dioxinszerű PCB-k előfordulása tekintetében annak céljából, hogy ezen anyagokra is kiterjedjenek a legnagyobb értékek.
- (15) A takarmányok dioxintartalmának elfogadhatatlanságát a takarmány-alapanyagoként változó aktuális szennyeződési alapérték ismeretében kell felmérni. A legnagyobb értéket az alapszennyeződés figyelembevételével szigorú, de érvényesíthető tűréshatárként kell megállapítani.
- (16) Annak érdekében, hogy a táplálékláncban érdekelt valamennyi gazdasági szereplő továbbra is minden lehetséges erőfeszítést és szükséges lépést tegyen azért, hogy korlátozza a takarmányok és az étel-miszerek dioxintartalmát, az alkalmazandó legnagyobb értékeket meghatározott időközönként felül kell vizsgálni és alacsonyabb tűréshatárokat kell megállapítani. 2006-ig összesen legalább 25 %-os csökkenést kell megvalósítani az ember dioxinterhelése tekintetében.
- (17) A növényi eredetű összetett takarmányok és takarmány-alapanyagok általában nem tartalmaznak nagy mennyiségű dioxint. Mivel a növényi eredetű takarmány-alapanyagok sok állatfaj étrendjében messze a legnagyobb hányadot képviselik, célszerű legnagyobb érték megállapítása az ilyen takarmány-alapanyagokra is. Minél érzékenyebb az analízismódszer, annál drágább és időigényesebb a dioxinvizsgálat. Mivel fontos, hogy minél nagyobb számú mintát ellenőrizzenek, a javasolt legnagyobb értékek némileg magasabbak a megadott normál alapértékeknél, mivel felső határértéket jelentenek.

- (18) Kiemelkedően fontos a takarmányok teljes dioxintartalmának csökkentése. Így feltétlenül szükséges annak tilalma, hogy a legnagyobb értéknek megfelelő takarmány-alapanyagokat és takarmányokat olyan takarmány-alapanyagokkal/takarmányokkal keverjék, amelyek dioxintartalma meghaladja a legnagyobb értéket.
- (19) Az 1999/29/EK irányelvet ezért ennek megfelelően módosítani kell.
- (20) A Takarmányok Állandó Bizottsága nem adott kedvező véleményt. A Bizottság ezért nem tudta az 1999/29/EK irányelv 13. cikkében meghatározott eljárásnak megfelelően elfogadni a tervezett rendelkezéseket,

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. cikk

Az 1999/29/EK irányelv I. és II. melléklete ezen irányelv mellékletének megfelelően módosul.

2. cikk

(1) A tagállamok 2002. július 1-jéig hatályba léptetik és kihirdetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

Ezeket a rendelkezéseket 2002. július 1-jétől alkalmazzák.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket az intézkedéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni.

A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

(2) A tagállamok közlik a Bizottsággal nemzeti joguknak azokat a főbb rendelkezéseit, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

3. cikk

(1) Az 1. cikkben említett rendelkezéseket a dioxinok és dioxinszerű PCB-k előfordulásával kapcsolatos új adatok ismeretében először legkésőbb 2004. december 31-ig felül kell vizsgálni, különösen azzal a céllal, hogy a dioxinszerű PCB-kre is kiterjedjenek a megállapítandó tőrés határok.

(2) Az 1. cikkben említett rendelkezéseket ezután legkésőbb 2006. december 31-ig felül kell vizsgálni a legnagyobb értékek jelentős mértékű csökkentése érdekében.

4. cikk

Ez az irányelv az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* való kihirdetésének napján lép hatályba.

5. cikk

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, 2001. november 27-én.

a Tanács részéről

az elnök

A. NEYTS-UYTTEBROECK

MELLÉKLET

Az 1999/29/EK irányelv I. és II. melléklete a következőképpen módosul:

1. Az I. melléklet a következőképpen módosul:

a) a táblázat B. „termékek” részének 21. pontja helyébe a következő szöveg lép:

Anyagok, termékek	Takarmányok	12 % nedvességtartalmú takarmányra vonatkozó legnagyobb megengedhető tartalom (mg/kg, illetve ppm)
1	2	3
21. „Dioxin (poliklórozott dibenzo-para-dioxinok (PCDD-k) és poliklórozott dibenzofuránok (PCDF-ek) összege az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által meghatározott toxicitási egyenértékben kifejezve, a WHO-TEF-ek (toxicitási egyenérték-tényezők, 1997) alkalmazásával) PCDD/F	Minden növényi eredetű takarmány-alapanyag, a növényi olajokat és a melléktermékeket is beleértve	0,75 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(5),(6)}
	Ásványok	1,0 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(5),(6)}
	Állati zsiradék, a tejsírt és a tojászsírt is beleértve	2,0 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(5),(6)}
	Egyéb szárazföldi állatokból származó termékek, a tejet és a tejtermékeket, valamint a tojást és a tojástermékeket is beleértve	0,75 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(5),(6)}
	Halolaj	6 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(5),(6)}
	Hal, egyéb vízi állatok, a belőlük származó termékek és melléktermékek, kivéve a halolajat ⁽⁷⁾	1,25 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(5),(6)}
	Összetett takarmányok, kivéve a prémes állatoknak és a kedvtelésből tartott állatoknak szánt tápok, valamint haledelekek	0,75 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(5),(6)}
	Haledelekek Kedvtelésből tartott állatoknak szánt tápok	2,25 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(5),(6)}

b) az I. melléklet vége az alábbi lábjegyzetekkel egészül ki:

⁽⁵⁾ Koncentrációs felső határérték: a koncentrációs felső határértéket úgy kell kiszámítani, hogy a különböző rokonvegyületek valamennyi kimutathatósági határ alá eső értékét a kimutathatósági határértékkel egyenlőnek kell feltételezni.

⁽⁶⁾ A megadott legnagyobb értékeket a dioxinok és dioxinszerű PCB-k jelenlétére vonatkozó új adatok ismeretében először legkésőbb 2004. december 31-ig kell felülvizsgálni, különösen azzal a céllal, hogy a dioxinszerű PCB-kre is kiterjedjenek a megállapítandó tűréshatárok, majd legkésőbb 2006. december 31-ig további felülvizsgálatot kell végezni a legnagyobb értékek jelentős mértékű csökkentése érdekében.

⁽⁷⁾ A közvetlenül szállított és közbenső feldolgozás nélkül prémes állatoknak szánt táp előállítására használt friss hal kivételt képez a legnagyobb érték alól. Az ilyen prémes állatból készített termék, illetve feldolgozott állati fehérje nem kerülhet be a táplálékláncba, és tilos az élelmiszer-termelés céljából tartott, hizlalt, illetve tenyésztett háziállatokat ilyen takarmánnyal etetni.”

2. A II. melléklet a következőképpen módosul:

a) a táblázat A. részének 4. pontja helyébe a következő szöveg lép:

Anyagok, termékek	Takarmányok	12 % nedvességtartalmú takarmányra vonatkozó legnagyobb megengedhető tartalom (mg/kg, illetve ppm)
1	2	3
4. „Dioxin (poliklórozott dibenzopara-dioxinok (PCDD-k) és poliklórozott dibenzofuránok (PCDF-ek) összege az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által meghatározott toxicitási egyenértékben kifejezve, a WHO-TEF-ek (toxicitási egyenértéktényezők, 1997) alkalmazásával) PCDD/F	Minden növényi eredetű takarmány-alapanyag, a növényi olajokat és a melléktermékeket is beleértve	0,75 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(2),(3)}
	Ásványok	1,0 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(2),(3)}
	Állati zsiradék, a tejszírt és a tojásszírt is beleértve	2,0 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(2),(3)}
	Egyéb szárazföldi állatokból származó termékek, a tejet és a tejtermékeket, valamint a tojást és a tojástermékeket is beleértve	0,75 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(2),(3)}
	Halolaj	6 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(2),(3)}
	Hal, egyéb vízi állatok, a belőlük származó termékek és melléktermékek, kivéve a halolajat ⁽⁴⁾	1,25 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(2),(3)}
	Összetett takarmányok, kivéve a prêmes állatoknak és a kedvtelésből tartott állatoknak szánt tápok, valamint haledelek	0,75 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(2),(3)}
	Haleledek Kedvtelésből tartott állatoknak szánt tápok	2,25 ng WHO-PCDD/F-TEQ/kg ^{(2),(3)}

b) az A. rész végén a 2. lábjegyzetet el kell hagyni, és helyébe a következő lábjegyzetek lépnek:

- „⁽²⁾ Koncentrációs felső határérték: a koncentrációs felső határértéket úgy kell kiszámítani, hogy a különböző rokonvegyületek valamennyi kimutathatósági határ alá eső értékét a kimutathatósági határértékkel egyenlőnek kell feltételezni.
- ⁽³⁾ A megadott legnagyobb értékeket a dioxinok és dioxinszerű PCB-k jelenlétére vonatkozó új adatok ismeretében először legkésőbb 2004. december 31-ig kell felülvizsgálni, különösen azzal a céllal, hogy a dioxinszerű PCB-k-re is kiterjedjenek a megállapítandó tűréshatárok, majd legkésőbb 2006. december 31-ig további felülvizsgálatot kell végezni a legnagyobb értékek jelentős mértékű csökkentése érdekében.
- ⁽⁴⁾ A közvetlenül szállított és közbenső feldolgozás nélkül prêmes állatoknak szánt táp előállítására használt friss hal kivételt képez a legnagyobb érték alól. Az ilyen prêmes állatból készített termék, illetve feldolgozott állati fehérje nem kerülhet be a táplálékláncba, és tilos az élelmiszer-termelés céljából tartott, hizlalt, illetve tenyésztett háziállatokat ilyen takarmánnyal etetni.”